

לפני 25 שנה

מזכרת הנחשת ליד אילת, ומיליוני הדולרים שמופעל זה ססג מתקציבי המדינה. בשער הגליון: ישראל בניצוינו, הפורץ הנוצץ.

גליון העולם הזה, שראה יאר השבוע לפני 25 שנה, הקדיש כתבת שער לפורץ הנוצץ — ישראל בניצוינו, ציור, מהנדס, איש חברה, סוחר ופורץ מנוסה, שהדהים את המדינה עם לכידתו. תחת החזרת "סאריס" התייחס העורך במדורו, הנדון לאוסן שבו מצמוח המומשל הצבאי את זרעיה הפורענות בקרב הערבים בישראל ודחמם לזרעות המפלגה הקומוניסטית. כתבה ראשונה בסדרה, השפע של תמנע, תחת הכותרת: שקרים במצח נחשף, עסקה בהתמוטטות של

שוויון נפש ישראלי * רובוט אופנה ימור מבקר בישראל *

גידעון מיסחרי נוסח 1958 * מי שכפנו של חבר המחותרות

כל הפרטים על הפורץ הנוצץ

גידעון מיסחרי

האגם אין הוא אורח? למעשה?

העולם הזה 1077. תאריך: 21.5.1958

החוק: הייבוא בשנה זו הגיע ל-725,800,000 ל"י, הייצוא רק ל-251,243,000. הגידעון המיסחרי: 474,557,000 ל"י. במילים אחרות: המדינה כיסתה רק 34.6% ממה שקנתה, שילמה כעד שני השלישים הנותרים בכספי השנור ובחובות. העובדה הקובעת היתה כי בשנת 1957 עלה הגידעון ב-1.4%. מכיוון שהיתה זאת שנה ללא עליה גדולה כאשר השלום שרר לאורך כל הגבולות, היתה זאת הוכחה חותכת כי הגידעון אינו נובע מסיבות חיצוניות, אלא מליקויי המישטר הכלכלי עצמו.

התול יוצא ונכנס. אך יצא תול זה מן השק, כאשר התעורר מישורו בממשלה והפעיל את הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה כדי להכניסו בחזרה. תוך כמה ימים זכו הכלכלנים בהודעה נוספת מטעם אותו מוסד עצמו. הודיע ראש הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה במסיבת עיתונאים בירושלים: הגידעון המסחרי ירד בשנת 1956.

כיצד הושג סכום זה, הסותר באופן מוחלט את הסכום הקודם שפורסם עלי ידי אותם האנשים? אין כמעט גבול למה שסטטיסטיקאן מדופלם יכול לעשות במיספרים. הדבר תלוי רק כמה שהוא רוצה להוכיח.

משפט

חבר בכל המחותרות

שופטים רבים הספיק אריאל אליאשווילי להכיר בעשרים ושלוש שנות חייו. אחרי שהורשע בשלוש השנים שעברו באשמת הפרת סדר, הדיבת כרוזים וקליפה, הובא השבוע פעם נוספת לפני שופט השלום בתל-אביב, האשמה הפעם: תקיפת שוטף באולם בית המישפט המחוזי, שרן במישפט של רוצחי קסטנר, נגרם הופיע אליאשווילי בעצמו כעדי המדינה. אליאשווילי לא התנהג במאומה מאז עדותו בבית המישפט, כשנשבר תחת אש חקירתו הצולבת של מקס קריצ'מן, פרקליטו של יוסף מנקס. גם חודשי העבודה הקשה במפעל הנחשת בתמנע, לשם הוגלה בפקודת הש"ב, לא שינו את אופיו. בביטחון עצמי שופע עמד לפני שופט השלום יוסף מגורי-כהן, שנענה לבקשת התובע ויקטור שרעביץ ורן אותו לחודש מאסר ושלושה חודשי מאסר על-תנאי. "יש לך שלוש הרשעות קודמות", העיר השופט לאליאשווילי, בהסבירו לו מדוע הוא רן אותו למאסר.

"כבוד השופט", פתח אליאשווילי בהרצאה מקיפה, זו הפעם הראשונה שאני עשיתי מעשה פשע על דעת עצמי. יתר העבירות עליהן הורשעתי, עשיתי בשליחות כלשהי... "בשליחות של מי?" התעניין השופט לדעת. "אגב, כל שלוש העבירות הקודמות ביצעתי בתקופת המחותרות", הסביר אליאשווילי ברצון. "איזה מחותרות?" לא הסתיר השופט את סקרנותו.

בשנת 1955-1956 היו הרבה מחותרות בארץ, התגבר אליאשווילי להעשיר את אוצר ידיעותיו של השופט, ואני הייתי חבר ככולן.

אסתר ויוסף מנקס

יוסף מנקס הכבול באזיקים, אחד מנאשמי רצח ד"ר קסטנר, זוכה בחיבוק של אשתו אסתר, בטרם הגשת עירעורו לבית-המישפט העליון בירושלים. קסטנר נרצח בפתח ביתו לאחר מישפטו.

בהתפוררות השילטון הצרפתי באלג'יר, כמו כל שאר הידיעות, היתה גם זו תוצאה ישירה של התגברות התנועה הלאומית הערבית. מרבית תושבי ישראל התייחסו בשוויון-נפש לכל התופעות האלה, עברו כחיפזון מן העמוד הראשון של העיתון היומי לעמוד האחורי. היחס של הממשלה לא היה שונה בהרבה. אולם אדישות זו לא היתה פחות פלילית מאשר הידיעות הפליליות מישראל.

המשק

מפי הבריחה המפורסמת, יש שלושה סוגים של שקרים: שקר ממש, חצי אמת וסטטיסטיקה. ישראל היא גרעון לשקרנים מן הסוג השלישי. השבוע זכו כלכלני המדינה בשיעור מאלף נוסף בתורה זו. על הפרק עמד המישטר החשוב ביותר במדינה: הגידעון המיסחרי במאוזן התשלומים (ההפרש בין הייבוא לייצוא). היוקרה של הממשלה קשורה במישטר זה, כי הוא המראה באיזו מידה התקרבה או התרחקה המדינה מאותו ידע אגרות: העצמאות הכלכלית. **שנור וחובות.** תחילה הופיעה חובת כחולה צנועה ומשוכפלת, מטעם הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה. הכותרת: "סחר החוץ של ישראל מינאר עד דצמבר 1957". המישטר

ארחים

מאז מותו של פרופסור אלברט איינשטיין, נשאר המדען היהודי מס' 1 כעולם, גבר גבוה, כעל פנים של נזיר. כמו איינשטיין לא היה רובוט אופנה ימור רק איש של נוסחות מתימטיות, גם לא רק אבי הפצצה האטומית. כמו איינשטיין לפניו, היה בו משהו יהודי אופייני: תחושה מוסרית עמוקה, הנכונות לקום נגד דעת-הקהל הלוהטת, ואף נגד ממשלה אדירת-כוח. דרך זו הובילה את אופנה ימור בדרך שבה הלך לפני 300 שנה גאליליאו גליליי (ואף-על-פי-כן, נוע תנוע הארץ!) אבי המדע החדיש. אחרי שהתברר כי אופנה ימור לא הלשין לפני השילטונות (במיסגרת ציד המכשפות האמריקאית) על הכריו, וכי התנגד לפיתוחה של פצצת-המימן, נשללה ממנו רישמית הזכות לעסוק בעבודות סודיות. היה זה פסקדין שכמעט וחסלו. אולם בשנים המעטות שעברו מאז, נשכחו רוב אויביו של המדען היהודי בן ה-53, בנו של איש-העסקים העשיר שעלה בנעוריו מגרמניה לארצות-הברית. ואילו אופנה ימור עצמו נשאר כפי שהיה: ענקיהרות. בהדרגה טוהר שמו.

העם

עולם הפשע

הכעיה העיקרית של רכבות צעירים וצעירות השבוע היתה קשורה בצבע העור: כיצד להשתוף במידה מספקת כדי שיוכלו להציג את גופותיהם ככריכה ובשפת-הים. עיתוני המדינה דאגו כי המשתזפים בכיסאות-הגנוח ועל החול לא ישתעממו. הם סיפקו להם אוצר של ידיעות. האם הכרת את הפורץ הנוצץ שכנה לעצמו וילה? השמעת על האב שהרליק את בתו מפני שחש שיש צאה לתרבות רעה? מה בנוגע לבעל הנות המכולת שהרג את שכנו, בעל מיסעדה בתל-אביב, בגלל לחמניות? מי ראה את הגאנגסטר האמריקאי שבא כעולה חדש והלך עם לילי בלונדינית?

שפע זה של פלילים היה בו כדי להסיח את דעתו של האורח הממוצע מן המאורעות הריהגורל בארבע יבשות: מילחמת-האזרחים בלבנון האסיאתית, המשבר הגורלי בצרפת האירופית וההפיכה הצבאית באלג'יר האפי-ריקאית וסקילת סגן נשיא ארצות-הברית בארצות דרום-אמריקה.

רעש ורע"ם. לא היה עוד שבוע כה גדוש מאורעות מאז הרעישו המהפיכה ההונגרית ומיבצעי סיני ופורט-סעיד את העולם. כל המאורעות הצטרפו לרעש-אדמה. ● כברית-המועצות הכריזו ניקיטה כרוש'צ'וב וגמאל עבר אל-נאצר רשמית על תמיכה

אנומאי

מדען-האטום רוברט אור-פנהיימר, בהגיעו לנמל התעופה לוד, לטקס פתיחתו. מכון וייצמן. לפני 25 שנה היה הפרופסור אופנה ימור בתקופת מיקומו מפצעי ציד-המכשפות של הסנטור הפאשיסטי גו מקדארת.

ב. זכויות הערבים בפלסטין, נוסח מעורפל שנמנע בפירוש מלדרוש את החזרת ישראל לגבולות 1947. ● בלבנון עמדה ממשלת-מיעוט פרו-מערבית עמידה נואשת נגד התקפת-מוחז כללית של אוהרי רע"ם (רפובליקה ערבית מאוחדת — מצריים וסוריה) שכבשו שטחים נרחבים, נהדפו בחלק מהם. מול האיום בהתערבות צבאית אמריקאית לצד הממשלה, ותמיכה סובייטית וערבית במורדים, התקרבה לבנון לרגע הכרעה. אם יצליחו המורדים יופיע צבאו של עבר אל-נאצר בגבול ישראלי נוסף. ● בצרפת ניצבה ממשלה פרלמנטרית חלשה מול ההתקפה הכפולה של הצבא והמתיישבים הצרפתיים באלג'יריה (הרגליים השחורות), ושל הימין התוקפני בבית. היה זה שלב נוסף

אנשים

● פרופסור ישעיהו לייבוברין, באמאר בהארץ על הרת בישראל: "שני הצדדים מסכימים שמדינת-ישראל לא תהא דתית ולא תהא חילונית, אלא ידועה בציבור כדתית." ● דיעה מקורית על ועידת מפא"י הביע מי שהיה מנהיג הדור-הצעיר בעבר, ובהווה מנהל